

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

6. Et tremens ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

CAP. IX.

6. *Et tremens ac stupens dixit: Domine, quid mihi vis facere?*

Gratia
Dei & li-
beri arbi-
trij coope-
ratio do-
cetur.

Hæretico-
rum cor-
ruptela.

HOrum temporum interpretes hæ-
retici in hac Pauli conuersione (di-
uina gratiæ exēplo admirabili) gra-
tiā Dei præuenientē & efficace in-
præposterè deprædicant, vt ex vna clarissi-
ma veritate aliam in Scripturis veritatem
non minùs perspicuam, & ad asserendam
diuini iudicij æquitatem non minùs neces-
sariam, ex gratia (inquam) Dei liberum ho-
minis arbitrium diuinæ gratiæ ad conuer-
sionis effectum perpetuò cooperans, euer-
tere conentur. Saulus (ait Calvinus) qui sponte
ruebat contra Christum, nunc inuitus ad obsequium
cogitur. Nusquam legimus (ait Brentius) tanta
externa violentia usum fuisse Dominum in pecca-
torum conuersione quàm in hac Pauli. Ascribunt
quidem Papistæ (ait iterum Calvinus) gratia
Dei conuersionis nostræ laudem: sed ex parte dum-
taxat, quia nos cooperari fingunt. At verò cum
carnem nostram mortificat Deus, non aliter nos
subigit quàm Paulum, nec pìlo vno nobis propensior
est ad parendum voluntas quàm Paulo fuit, donec
confusa cordis nostri superbia, nos non modò flexibi-
le, sed ad sequendum voluntarios reddiderit. Tale
ergo conuersionis nostræ initium est, vt Deus mini-
mè vo-

in vocatus aut quasitus, vagos & errantes vltro
 quærat, & præfractos cordis nostri affectus mutet,
 quo nos sibi dociles habeat. Hæc ille. Vbi statim
 Marloratus addit: Aufert enim à nobis cor la-
 pideum, quod natura gerimus; & dat cor carneū, vt
 suam illic legem scribere possit. Ex hoc autem
 Ezechielis loco colligit alibi Caluinus hunc
 in modum: Quis voluntatis humanæ infirmita-
 tem dicet subsidio roborari, quo ad boni electionem
 efficaciter aspiciet, quum transformari renouarique
 totam oporteat? Si qua est in lapide mollities quæ
 adminicula tenerior facta flexum quælibet recipiat,
 neque ductile esse cor hominis negabo in recti
 obedientiam, modo gratiâ Dei, quod in eo imperfe-
 ctum est, supp' eatur. Verum si hac similitudine osten-
 dere voluit Deus nihil vnquam boni expressum iri
 à corde nostro nisi penitus aliud fiat, ne inter ipsum
 & nos partiamur quod sibi vni vendicat. Si lapis in
 carnem transformatur, quando nos Deus ad recti
 studium conuerit, aboletur quicquid est contrariæ
 voluntatis, quid in eius locum succedit, totum à Deo
 est. Nempe vt vertatur ex mala in bonam, hoc in-
 solidum à Deo fieri affirmo, quia ne ad cogitandum
 quidem idonei sumus, Apostolo teste, qui & alibi
 dicit, Deum operari in nobis velle. Vnde facile col-
 ligitur, quicquid boni est in voluntate, id esse vnius
 gratiæ opus. Hæc Caluinus. Sed nec hoc cō-
 uersionis exemplum in Paulo, nec ille apud
 Ezechielem locus, aliæue Scripturæ à Cal-
 uino prolatae, cooperantem gratiæ diuinæ,
 humanæ voluntatis liberam electionem
 tollunt.

Ezech. 11,
 & 36.
 Instit. lib.
 2. cap. 3.
 num. 4.

2. Cor. 3.
 Philip. 2.

Violentia
in Pauli
conuersio
aequalis.

tollunt. Verum quidem est, in hac admirabili vnus Pauli conuersione efficacissimam apparere Dei gratiam, & quandam violentiam adhibitam fuisse vt conuerteretur. Vnde cōtra Donatistas, qui haereticos à fide relapsos ad fidei vnitatem cogi non posse affirmabant, ab hoc Pauli exemplo S. Augustinus disputat. *Vbi est quod clamare consueverunt, liberum est credere vel non credere? Cuiusmodi Christus intulit, quem coegit? Ecce habent Paulus Apostolum. Agnoscant in eo prius cogentem Christum, & postea docentem, prius ferientem, & postea consolantem.* Hæc ille. Cæterum tota hæc violentia, percussio, coactio, Pauli liberam electionem & liberum pulsanti gratia assensum nulla ex parte lasit, sed parum foris eum percussit, vt intus euigilaret; parum animum ipsum atque voluntatem mirabiliter excitauit. Quorum prius his verbis Augustinus tradit: *Dum grassatur Paulus, percutitur; dum Christi sanctos persequitur, violentia radio celestis luminis cecatur: & qui aduersus Deum erigebatur, diuina voce terribiliter prosternitur.* Hæc ille. Nempe quia vexatio dat intellectum; & iuxta aliam Scripturam, *Castigasti me, & eruditus sum quasi iuuenculus indomitus.* Hæc autem violentia animum Pauli immediate non attigit, sed corpus afflixit, vt in terram caderet, vt cecitate percuteretur, vt tremens ac stipens semetipsum colligeret, & quid sibi porro faciendum esset, serio cogitaret. Audiamus igitur

Epist. 50.

De Sâctis
scim. 28.

Esai. 28.

Iern. 31.

igitur Christi voce, *Saule, Saule, quid me perse-*
queris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare,
 posteaque intellecto hanc esse Christi Iesu
 vocem, quem in suis sanctis tanta rabie per-
 sequebatur; his Christi verbis permotus, &
 interna diuini Spiritus inspiratione pariter
 excitatus, liberrimum consensum præbens
 dicit, *Domine, quid me vis facere? Iam parat se ad*
obediendum (ait August.) *qui prius seuebat ad*
persequendum. Tota illa vox Christi foris au-
 dita, & tota interna diuini Spiritus pariter
 loquentis inspiratio atque persuasio, nihil
 aliud erat quam excitans & praueniens gra-
 tia, solius Dei eiusque ineffabilis misericor-
 dia opus; sed gratia efficacissima, quia con-
 grua, quia cū talibus visis cōiuncta, quæ ad
 Sauli animū expugnandū aptissima esse &
 certissimū effectū cōsecutura Deus præui-
 dit: non autē talis gratia, quæ in ipso cōuer-
 sionis instāti liberā Paulo cooperationē, li-
 berā cōsentiēdi vel nō cōsentiēdi electionē
 tolleret. Quæ nūc omnia ex ipso D. Augu-
 stino, diuinæ gratiæ predicatore maximo,
 breuiter ostendemus. Primum operationis
 diuinæ modū in hominis impij cōuersione
 hoc modo describit August.: *Visum suasi-*
nibus agit Deus vt velimus, & vt credamus, siue
extrinsecus per Euāgelicas exhortationes, siue intrin-
secus, vbi nemo habet in potestate quid ei veniat in
mentē, sed cōsentire vel dissentire proprio voluntatis
est. His autē modis quādo Deus agit cum anima ra-
 tionali

Serm. 14.
de Sāctis.

Gratia
Paulum
conuerit
qualis.

De Spirit.
& lit. cap.
23.

tionali vt ei credat, profectò & ipsum velle credere
Deus operatur in homine. Consentire autem voca-
tioni Dei, vel ab ea dissentire, propriae voluntatis est.

Hæc ille. Iam de Paulo ipso eiusque con-

uersione ita scribit: *Quàm rabida voluntas
quàm furiosa, quàm caeca in Saulo! Qui tamen*

*desuper voce prostratus est, occurrente utique
visu, quo mens illa & voluntas refracta sentit*

torqueretur & corrigeretur ad fidem. Quia igitur

visorum suasionibus tam exterius quàm in-

terius in Pauli vocatione huiusmodi vt

Deus voluit, quæ eius sauitiæ corrigendæ

aptæ & congrua erant, propterea gratia

Christi in eius vocatione efficacissima fuit.

Vnde alibi dicit: *Vt de celo vocaretur Paulus
& tam magnâ & efficacissimâ gratiâ conuerteretur,*

gratiâ Dei erat sola, quia merita eius erant magna,

sed mala. Efficacissima fuit ista gratia, quia

efficacissima fuit excitatio; & ideo efficaci-

ssima, quia congrua. Excitatio, inquam, hæc

fuit siue excitans & præueniens gratia Dei,

quæ sola quidem fecit vt Paulus veller, sed

non sola fecit Paulum velle. *Voluntas* (ait

Augustinus) *desuper excitatur, vt credat, sicut*

Sauli, etiamsi tam auersus esset à fide, vt etiam cre-

dent es persequeretur. Gratia igitur Paulum de

celo vocans, erat gratia Paulum excitans &

præueniens. Hæc operatur sine nobis vt ve-

limus, nō autem operatur sine nobis ipsum

velle, siue cū volumus. Quod his verbis

docet August. *Deus vt velimus operatur inci-*

piens, qui

piens, qui volentibus cooperatur perficiens. Propter quod ait Apostolus, Certus sum, quoniam qui operatur in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi. Ut ergo velimus, sine nobis operatur (hac est praeueniens & excitans gratia, ipsa-que vocatio tam externa quam interna) cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur: tamen sine illo operante ut velimus (quando praeuenit nos in misericordia & benedictionibus) vel cooperante quum volumus (quia qui coepit bonum opus, idem perficit) ad bona pietatis opera nihil valemus. Vides S. Augustinum sic ponere operantem, excitantem, praeuenientem, & vocantem Dei gratiam, ut non tollat, sed pariter disertissime ponat, gratiam nobiscum cooperantem. Non ergo Papista (ut garrit hoc loco Calvinus) nos cooperari diuinæ gratiæ fingit, sed maximus diuinæ gratiæ predicator Augustinus nos diuinæ gratiæ cooperari manifestissime docet. Quare hac Pauli de caelo vocatio, erat gratia operans sine Paulo ut vellet in Christum credere, ei que obedire, non eum persequi. Sed vox illa Pauli iam credentis & volentis qua dixit, Domine, quid me vis facere? erat vox gratiæ Dei cooperantis Paulo, & vox Pauli cooperantis gratiæ Dei; nec sola operantis gratiæ nec sola Pauli vox. Quod de reliqua Pauli obedientia quam tota vita præstitit, faciens semper quod Dominus Iesus eum facere voluit,

De gratia
& lib. arb.
cap. 17.

De gratia
& lib. arb.
cap. 5.

tum ipsemet Paulus commemorat, tū ex Pauli verbis annotauit Augustinus his verbis: *Meritum quidem fuit in Apostolo Paulo, sed malum, quando persequabatur Ecclesiam Dei. Unde dicitur: Non sum idoneus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei. Cum ergo haberet hoc meritum malum, redditum est ei bonum pro malo, in eo quod secutus adiunxit, Sed gratia Dei sum id quod sum. Atque ut ostenderet & liberum arbitrium, mox addidit, Et gratia eius in me vacua non fuit, sed plus omnibus illis laboravi (faciens videlicet quod Dominus Iesus voluit eum facere: ad quæ omnia in primo conuersionis suæ puncto paratum se ostenderat) tamen ne ipsa voluntas sine gratia Dei putetur boni aliquid posse (videlicet etiam iam conuersa ad Deum, & parata ad omne opus bonum faciendum) subiunxit, Non ego autem, sed gratia Dei mecum: id est, non solus, sed gratia Dei mecum: ac per hoc nec gratia Dei sola (ut vult Calvinus) nec ipse solus (ut voluit Pelagius) sed gratia Dei cum illo. Ut autem de calo vocaretur, &c. gratia Dei erat sola. Hæc Augustinus. Apertissimè & quidem ex ipsis Scripturæ verbis distinguit B. Augustinus vocantē Dei gratiam, excitantem, & præuenientem, quæ ut Paulus conuerteretur sola operabatur, ab illa Dei gratia quæ in Paulo, quū conuerterebatur, non sola operabatur, sed cum Paulo cooperabatur: idque à primo conuersionis momento quo dixit, Domine, quid me vis facere?*

Hæc

Hæc enim vox semen & principium fuit
totius obedientiæ quæ in Paulo sequebatur.
In illa voce *parabat se ad obediendum*, ait Au-
gustinus, & nouum se hominem esse apertè
profitebatur. Illa vox cordis vox erat non
iam ampliùs lapidei, duri, obstinati contra
veritatem Euāgelicam, vti priùs, sed cordis
carnei, docilis, flexilis, & ad omnem Christi
mandatis obedientiam paratissimi. Sustulit
Deus cor lapideum, & dedit cor carneum,
quatenus ad vtrumque præstandum opera-
batur præueniens, & cooperabatur perfici-
ens, vt nuper ex Augustino audiuius.

Serm. 14
de San-
ctis.

Insulse Calvinus sic ex corde lapideo &
duro fieri à Deo cor carneum & molle ima-
ginatur, vt cor carneū seu molle, id est, vo-
luntas iam reformatā & cōuersā, solius Dei
fit opus, nulla interueniente cooperatione
humana. Aliter S. Augustinus, qui gratiæ
efficaciam in Scripturis reuelatā (quam
tanto molimine contra impios Pelagianos
eruditissimè defendit) multo sanius intel-
lexisse censendus est, quàm sectarius & no-
uator Calvinus. *Vt velimus* (inquit) *operatur*
incipiens: volentibus, id est, volūtatē iam con-
uersā & reformatā, *cooperatur perficiens*. Gra-
tia Dei sumus id quod sumus: Deo obedi-
mus, mādāta eius facimus, laboramus. Non
autem soli hæc facimus, sed gratia Dei no-
biscum. Vnde & alio in loco idem clarissi-
mus Doctor: *Gratiam Dei nihil meriti præcedit*

Calvin
in scitia
refutatur.

Epist. 108.

I

humani;

humani; sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante non ducente, pedissequa non praua voluntate. Hæc ille. Sic in Pauli vocatione Dei gratiam nulla præcesserunt merita, nisi mala. Sed gratia Dei cum illam conuerso laborans plus omnibus, meruit augeri, ut aucta mereretur perfici, in toto illo gratiæ augmento & perfectione voluntate eius nec sola, nec præueniente ac ducente, sed comitante & pedissequa, id est, perpetuò cooperante. Audet superbus Calvinus hanc tam luculentam S. Augustini doctrinam (quia eius efficacem gratiam, quæ sola totum operatur, luculenter euertere) prorsus reijcere, & perperam à S. Augustino traditam asserere. Quia, inquit, voluntas reformatam vnius gratiæ opus est, hæc perperam ab Augustino homini tribuitur, quod gratiæ præuenienti pedissequa voluntate obsequatur. Hæc ille. Nos contra: quia voluntas reformatam vnius gratiæ opus non est, sed quum volumus quod rectum est nobiscum Deus cooperatur, propterea sapienter & iuxta sanam doctrinam à S. Augustino homini tribuitur, quod gratiæ præuenienti voluntate pedissequa obsequatur. Hinc etiam certò colligimus, gratiam præuenientem, quæ non nisi à futuro effectu efficax gratia est (nam gratia adiuvans siue cooperans, à qua Calvinus semper abhorret, est in ipsa actus productione, siue in ipso cōversionis aut alterius cuiusque boni

anstituit.
lib. 2. c. 3.
num. 7.

boni operis actu) non tantum natura, sed & tempore interdum hominis cooperationem seu conuersionem praeuenire. Vnde rursus sequitur, a praeuenienti gratia, quantumcunque efficaci, humanam voluntatem non determinari, sed liberam relinqui. Quicquid enim voluntatem formaliter determinat, siue in malum siue in bonum, non potest esse ipso actu voluntatis prius, nisi prioritate naturae; in quantum videlicet a tali principio ille actus procedit. Nam actus voluntatis etiam in primo instanti in quo producit, sicut duplex habet principium a quo fit, Dei gratiam & propriam voluntatem, ita a neutro prius quam ab altero, sed ab utroque simul in eodem instanti naturae producit. Hoc nempe est quod sapienter D. Bernardus scripsit: *Quod a sola gratia (praeueniente) ceptum est, pariter ab utroque (gratia & libero arbitrio) perficitur; ut mixtum non sigillatim, simul non vicissim, per singulos profectus operentur; non partim gratia, partim liberum arbitrium, sed totum singula opere indiuiduo peragant; totum quidem hoc, & totum illa; sed ut totum in illo, sic totum ex illa.* Hæc ille. Talis erat Pauli conuersio. A sola gratia cepta est, pariter ab utroque perfecta est. Sola gratia intonuit de caelo, *Saule, quid me persequeris?* Gratia non sola, sed cum Paulo respondit: *Domine, quid me vis facere?* Nec inuitus, sed liberrimè volens ita respondit: quia gratia Dei in eo vacua non

Gratia
præueniēs
voluntatē
non de-
terminat.

Lib. de
gratia &
lib. arb.

cua non fuit. Plus omnibus laboravit, sed gratia Dei cum illo. Nec ille solus, nec gratia sola, sed simul utrumque.

12. *Et vidit virum Ananiam nomine introeuntem, & imponentem sibi manus, ut visum recipiat.*

Visiones
sanctorum.

Ilustre hoc exemplum est visionum, quibus sanctos & electos suos Deus aut consolatur, aut docet, aut etiam salubriter terret: earum rerum species & similitudines illis exhibens seu vigilatibus, seu dormientibus, quæ aut eodem tempore fieri præcipiuntur atque ordinantur, certissimæque futurae sunt, ut in hac visione; vel etiam de facto sunt, qualia commemorat S. Augustinus, de Ioanne monacho mulieri in somnis apparente, & de patre quodam mortuo viventi filio debiti cuiusdam solutionem indicante, qui ad hoc etiam genus varias Martyrum opitulationes & apparitiones refert. Quæ omnia ut increduli heretici & nomine tenus Christiani aut irident, aut contemnunt; sic ex hac visione, qua Paulo id veluti factum aut potius fieri ostenditur, quod ut fieret eodem temporis momento Deus ordinavit, eorum incredulitas facile refellitur: nisi fortè quod semel Deum fecisse Scriptura commemorat, id à Deo postea identidem fieri nequeat, aut factum esse

ex gra-

In lib. de
curâ pro
mortuis
ger. c. 11.
& 17.

Lib. cod.
cap. 16.